Euroopan unionin
virallinen lehti

FI
L-sarja

2024/2362

10.10.2024

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA (EU) 2024/2362,

annettu 11 päivänä huhtikuuta 2024,

joka sisältää huomautukset, jotka ovat erottamaton osa päätöstä vastuuvapauden myöntämisestä keskeiset digitaaliteknologiat -yhteisyrityksen (nykyisin siruyhteisyritys) talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2022

EUROOPAN PARLAMENTTI, joka

— ottaa huomioon päätöksensä vastuuvapauden myöntämisestä keskeiset digitaaliteknologiat -yhteisyrityksen talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2022,

— ottaa huomioon työjärjestyksen 100 artiklan ja liitteen V,

— ottaa huomioon talousarvion valvontavaliokunnan mietinnön (A9-0101/2024),

A. ottaa huomioon, että keskeiset digitaaliteknologiat -yhteisyritys, jäljempänä 'KDT-yhteisyritys', perustettiin marraskuussa 2021 Brysseliin neuvoston asetuksella (EU) 2021/2085 ([1]) Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteyteen kaudeksi, joka päättyy 31. joulukuuta 2031;

B. ottaa huomioon, että KDT-yhteisyritys korvasi edeltäjänsä elektroniset komponentit ja järjestelmät Euroopan johtoasemaa varten -yhteisyrityksen (ECSEL), joka perustettiin toukokuussa 2014 neuvoston asetuksella (EU) N:o 561/2014 ([2]) Horisontti 2020 -ohjelman yhteyteen kaudeksi, joka päättyy 31. joulukuuta 2024; ottaa huomioon, että ECSEL puolestaan korvasi 26. kesäkuuta 2014 edeltäjänsä eurooppalaisen nanoelektroniikka-aloitteen neuvoa-antavan toimikunnan sekä yhteisyrityksen, joka oli perustettu sulautettuja tietotekniikkajärjestelmiä koskevaa yhteistä teknologia-aloitetta varten;

C. ottaa huomioon, että KDT-yhteisyritys on julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus, joka keskittyy tutkimaan ja innovoimaan keskeisiä digitaaliteknologioita, jotka ovat Euroopan johtavan kilpailuaseman kannalta olennaisia digitaalitalouden ja etenkin elektronisten komponenttien ja järjestelmien aloilla;

D. ottaa huomioon, että sen perustajaosakkaita ovat komission edustama unioni, osallistujavaltiot sekä kolme toimialajärjestöä, eli European Association on Smart System Integration, eurooppalaisten nanoelektroniikkatoimien yhdistys ja Inside Industry Association, jotka edustavat sidosryhmiä mikro- ja nanoelektroniikan, älykkäiden integroitujen järjestelmien ja sulautettujen/kyberfyysisten järjestelmien aloilta;

E. ottaa huomioon, että KDT-yhteisyritys muutettiin heinäkuussa 2023 neuvoston asetuksen (EU) 2023/1782 ([3]) mukaisesti siruyhteisyritykseksi; ottaa huomioon, että muutosasetuksen mukaan siruyhteisyrityksen tehtävänä on ennen kaikkea edistää seuraavan sukupolven innovatiivisten puolijohdeteknologioiden kehittämistä ja tehostaa Euroopan valmiuksia sirutuotannossa Siruja Euroopalle -aloitteen avulla; ottaa huomioon, että unioni kasvattaa tätä varten KDT-yhteisyritykselle osoittamiaan rahoitusosuuksia 1,8 miljardista 4,2 miljardiin euroon ja rahoitus yhteisyritykseen aiotaan kanavoida Horisontti Eurooppa -puiteohjelmasta (2,7 miljardia euroa) ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta (1,5 miljardia euroa);

F. toteaa, että KDT-yhteisyrityksen olisi avoimuuden lisäämiseksi ilmoitettava vuotuisissa tilinpäätöksissään relevantit tiedot osakkaiden ohjelmatason rahoitusosuuksista; toteaa, että KDT-yhteisyrityksen olisi esitettävä jokaisen niitä koskevan ohjelman osalta osakastyypeittäin kaikki relevantit vuoden lopun tiedot, kuten tiettyä ohjelmaa varten säännöksissä asetetut rahoitusosuustavoitteet, saatujen rahoitusosuuksien arvo ja tehtyjen oikeudellisten sitoumusten arvo; toteaa, että KDT-yhteisyrityksen olisi parannettava edelleen avoimuutta;

([1]) Neuvoston asetus (EU) 2021/2085, annettu 19. marraskuuta 2021, Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta sekä asetusten (EY) N:o 219/2007, (EU) N:o 557/2014, (EU) N:o 558/2014, (EU) N:o 559/2014, (EU) N:o 560/2014, (EU) N:o 561/2014 ja (EU) N:o 642/2014 kumoamisesta (EUVL L 427, 30.11.2021, s. 17).

([2]) Neuvoston asetus (EU) N:o 561/2014, annettu 6. toukokuuta 2014, ECSEL-yhteisyrityksen perustamisesta (EUVL L 169, 7.6.2014, s. 152).

([3]) Neuvoston asetus (EU) 2023/1782, annettu 25. heinäkuuta 2023, Horisontti Eurooppa -ohjelman yhteisyritysten perustamisesta annetun asetuksen (EU) 2021/2085 muuttamisesta siruyhteisyrityksen osalta (EUVL L 229, 18.9.2023, s. 55).

Yleistä

1. panee merkille, että KDT-yhteisyrityksen talousarvion suuruutta koskevat muutokset riippuvat etenkin siitä, missä vaiheessa KDT-yhteisyrityksen toteuttamien monivuotisten tutkimus- ja innovointiohjelmien täytäntöönpano on;

2. suhtautuu myönteisesti KDT-yhteisyrityksen panokseen EU:n strategisen riippumattomuuden vahvistamiseksi elektronisten komponenttien ja järjestelmien alalla;

3. panee merkille, että KDT-yhteisyritys aloitti ensimmäisten Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ehdotuspyyntöjen käynnistystoimet jo vuoden 2021 lopulla; panee lisäksi merkille, että yhteisyrityksen vuoden 2022 talousarvio sisältää maksusitoumusmäärärahat Horisontti Eurooppa -puiteohjelman vuodeksi 2022 suunniteltuja ehdotuspyyntöjä varten sekä maksumäärärahat ehdotuspyyntöihin liittyviä ennakkomaksuja varten;

Talousarvio- ja varainhallinto

4. panee tilintarkastustuomioistuimen kertomuksesta merkille, että KDT-yhteisyrityksen tilinpäätös antaa kaikilta olennaisilta osiltaan oikeat ja riittävät tiedot yhteisyrityksen taloudellisesta asemasta 31. joulukuuta 2022 sekä sen toimien tuloksista, rahavirroista ja nettovarallisuuden muutoksista mainittuna päivänä päättyneeltä varainhoitovuodelta yhteisyrityksen varainhoitosääntöjen ja komission tilinpitäjän vahvistamien kirjanpitosääntöjen mukaisesti; panee lisäksi merkille, että tilien perustana olevat toimet olivat kaikilta olennaisilta osiltaan lailliset ja asianmukaiset (sääntöjenmukaiset);

5. panee merkille, että vuonna 2022 käytettävissä olevat kokonaismäärärahat olivat 261,4 miljoonaa euroa maksusitoumusmäärärahoihin (2021: 214,0 miljoonaa euroa) ja 222,2 miljoonaa euroa maksumäärärahoihin (2021: 199,3 miljoonaa euroa) ([4]); panee lisäksi merkille, että talousarvion toteuttamisessa saavutettiin 100 prosenttia maksusitoumusmäärärahoista ja 55 prosenttia maksumäärärahoista;

6. panee merkille, että KDT-yhteisyritys jätti esittämättä vuoden 2022 tilinpäätöksessään tärkeitä tietoja osakkaidensa rahoitusosuuksista ohjelmatasolla, ja toteaa, että näitä tietoja tarvitaan, jotta KDT-yhteisyrityksen saavutukset voidaan ilmoittaa kattavasti vuoden lopussa; panee erityisesti merkille, että KDT-yhteisyritys ei verrannut kultakin osakastyypiltä vuoden loppuun mennessä kussakin ohjelmassa saatuja rahoitusosuuksia kunkin ohjelman rahoitusosuuksille asetettuihin lakisääteisiin tavoitteisiin; panee lisäksi merkille, että KDT-yhteisyritys ei ilmoittanut tilinpäätöksessään myöskään osallistujavaltioilta saamiaan rahoitusosuuksia ([5]); kehottaa KDT-yhteisyritystä korjaamaan nämä ongelmat ja pitää myönteisenä, että se on sitoutunut antamaan tietoja erityisesti kyseisten ohjelmien lakisääteisten tavoitteiden vertailusta;

7. panee merkille, että suurin osa KDT-yhteisyrityksen yksityisten jäsenten luontoissuorituksista on edelleen validoimatta (1 172,5 miljoonaa euroa);

8. panee merkille, että vuoden 2022 lopussa KDT-yhteisyritys oli sitoutunut täysimääräisesti EU:n operatiiviseen enimmäisrahoitusosuuteen, joka oli 1 169,7 miljoonaa euroa Horisontti 2020 -ohjelman allekirjoitettuihin avustussopimuksiin, ja että tästä sidotusta määrästä on tulevina vuosina maksettava edelleen noin 139,2 miljoonaa euroa (eli 11,9 prosenttia) hankkeista, joita ei ole vielä saatettu päätökseen;

9. panee merkille, että KDT-yhteisyritys arvioi vuoden 2022 lopussa yksityisten osakkaiden potentiaaliset lopulliset luontoissuoritukset operatiivisiin Horisontti 2020 -toimiin 1 579 miljoonaksi euroksi, mikä on 97,6 prosenttia 1 617,5 miljoonan euron vähimmäistavoitteesta; panee merkille, että KDT-yhteisyritys voi laskea ja validoida yksityisten osakkaiden luontoissuoritukset vasta sen jälkeen, kun sekä KDT-yhteisyritys että osallistujavaltiot ovat suorittaneet kaikki maksut ja kun kaikki hankkeiden päättyessä annettavat todistukset ja todistukset taloutta koskevista selvityksistä on vastaanotettu; panee tässä yhteydessä ja koska vuoden 2022 lopussa vain vähäinen määrä Horisontti 2020 -hankkeita oli saatu päätökseen merkille, että teollisuuden validoidut luontoissuoritukset olivat 406,5 miljoonaa euroa (25 prosenttia tavoitteesta);

([4]) Käytettävissä olevat määrärahat sisältävät aiempien vuosien käyttämättömät määrärahat, jotka yhteisyritys on ottanut kuluvan varainhoitovuoden talousarvioon, sekä käyttötarkoitukseensa sidotut tulot ja uudelleen seuraavalle vuodelle kohdennetut määrärahat.

([5]) Euroopan tilintarkastustuomioistuin – Vuosikertomus EU:n yhteisyrityksistä varainhoitovuodelta 2022.

10. panee merkille, että KDT-yhteisyrityksen julkisyhteisöjen hallintoneuvoston vuosien 2014–2020 ehdotuspyyntöjä koskevien rahoituspäätösten perusteella tilintarkastustuomioistuin arvioi, että osallistujavaltiot allekirjoittivat vuoden 2022 lopussa sopimussitoumukset, joiden määrä oli 1 106,2 miljoonaa euroa (tai 95 prosenttia tavoitteesta), ja että ne ilmoittivat tästä määrästä yhteensä 495,3 miljoonan euron rahoitusosuuden, joka maksettiin suoraan niiden tukemien Horisontti 2020 -hankkeiden kansallisille edunsaajille; panee merkille, että määrien erotus johtuu siitä, että osallistujavaltiot kirjaavat ja raportoivat kulunsa KDT-yhteisyritykselle vasta siinä vaiheessa, kun niiden tukemat Horisontti 2020 -hankkeet on saatu päätökseen;

11. panee merkille, että Horisontti 2020 -puiteohjelman toimiin liittyvät vuoden 2022 talousarviomaksut vaikeutuivat, kun edunsaajien kulut kasvoivat ja toimitukset hankaloituivat;

12. panee merkille, että KDT-yhteisyritys ei saanut Horisontti 2020 -puiteohjelman toimiin uusia operatiivisia maksusitoumusmäärärahoja, sillä se oli saanut päätökseen viimeisen ehdotuspyyntömenettelynsä vuoden 2020 loppuun mennessä; panee merkille, että operatiivisten maksumäärärahojen toteutumisaste laski 74 prosenttiin (2021: 85 prosenttia), mikä KDT-yhteisyrityksen mukaan johtui covid-19-pandemian aiheuttamista ongelmista edunsaajille; panee lisäksi merkille, että huomattavassa määrässä meneillään olevia Horisontti 2020 -hankkeita tekninen toiminta viivästyi joko sirumateriaalien puutteen vuoksi tai siksi, että henkilöstö ei päässyt kehitys- ja testauslaitoksiin, minkä vuoksi näitä hankkeita oli muutettava tai jatkettava ja loppumaksuja lykättävä vuoteen 2023;

13. yhtyy tilintarkastustuomioistuimen huomautukseen, jonka mukaan KDT-yhteisyrityksen olisi laadittava aiempien monivuotisten rahoituskehysten yhteydessä hyväksyttyjen hankkeiden toteuttamista koskeva toimintasuunnitelma, jossa on aikataulu hankkeiden päättämiselle;

14. panee merkille, että Horisontti Eurooppa -ohjelmien täytäntöönpanon osalta komissio suoritti vuoden 2022 lopussa 171,1 miljoonan euron käteissuorituksia, joista KDT-yhteisyritys käytti 42,3 miljoonaa euroa ensimmäisiin Horisontti Eurooppa -puiteohjelman puitteissa tehtyihin avustussopimuksiin liittyviin ennakkomaksuihin;

15. panee merkille, että KDT-yhteisyrityksen hallintomenojen talousarvion (osasto 2) toteutusaste oli vuoden 2022 lopussa alhainen, 63 prosenttia; panee merkille, että KDT-yhteisyrityksen vuoden 2022 selvityksessä talousarvio- ja varainhallinnosta todetaan, että syynä oli pääasiassa se, että tietoteknisten välineiden hankintoja, joilla oli tarkoitus tukea osallistujavaltioiden rahoitusosuuksien hallinnoimiseen käytettävää järjestelmää (Central Management of Financial Contributions), lykättiin, ja se, että tiedotustoimintaa vähennettiin;

16. panee lisäksi merkille, että KDT-yhteisyrityksen operatiivisten määrärahojen täytäntöönpanoasteen pienenemiseen oli syynä se, että edunsaajien kulut kasvoivat ja toimitukset vaikeutuivat covid-19-kriisin ja Ukrainaan kohdistuvan hyökkäyssodan vuoksi;

Hankinnat ja henkilöstö

17. panee merkille, että konsolidoidun vuotuisen toimintakertomuksen 2022 perusteella hankintoja ja sopimuksia hallinnoidaan KDT-yhteisyrityksen varainhoitosääntöjen mukaisesti ja koordinoidaan sen hallinto- ja rahoitusryhmässä;

18. panee lisäksi merkille, että moitteettoman varainhoidon ja tehokkuuden varmistamiseksi KDT-yhteisyritys hyödynsi mahdollisimman laajasti asiaankuuluvien komission yksiköiden ja yksityisten osakkaidensa kanssa jo tehtyjä palvelutasosopimuksia ja hyödynsi myös toimielinten välisiä puitesopimuksia (esim. tietotekniikkapalvelut ja -laitteet, tilapäinen henkilöstö ja ulkoinen tarkastus);

19. panee merkille, että KDT-yhteisyrityksellä oli vuonna 2022 hyvin vähän hankintamenettelyjä erityisesti arvoltaan vähäisten sopimusten osalta ja että operatiivisiin toimiin liittyviä hankintamenettelyjä ei käynnistetty kyseisen vuoden aikana;

20. panee merkille, että KDT-yhteisyrityksen henkilöstösuunnitelmassa vuodelle 2022 esitetään 30 väliaikaista tai sopimussuhteista toimihenkilöä ja että vuoden 2022 lopussa KDT-yhteisyrityksessä oli 25 henkilöstösääntöjen alaista henkilöstön jäsentä, jotka edustivat kahdeksaa kansalaisuutta (8 BE, 5 FR, 4 ES, 2 BG, 2 EL, 2 RO, 1 IT, 1 PL) ja joista 11 oli miehiä ja 14 naisia;

21. panee merkille, että vuonna 2022 käynnistettiin kuusi ulkoista palvelukseenottomenettelyä, siten että toimitusjohtajan, ohjelmatoimiston kirjanpito- ja rahoitusasioiden yhteyshenkilön, ohjelmavastaavan, budjettivastaavan, rahoitusavustajan ja jaoston päällikön tehtävät täytetään vuonna 2023;

22. toteaa henkilöstön vaihtuvuuden osalta, että viestintäpäällikkö jäi eläkkeelle 1. huhtikuuta 2022, kirjanpitovastaava lähti KDT-yhteisyrityksestä 1. lokakuuta 2022 ja budjettivastaava 1. marraskuuta 2022 ja toimitusjohtajan sopimus päättyi 31. lokakuuta 2022;

Hallinto ja valvonta

23. panee merkille, että Horisontti 2020 -puiteohjelman ja Horisontti Eurooppa -puiteohjelman menojen osalta komission tutkimuksen ja teknologian pääosaston yhteinen tarkastusyksikkö vastaa jälkitarkastuksista ja että Horisontti 2020 -puiteohjelman menojen (selvitykset ja loppumaksut) osalta KDT-yhteisyritys ilmoitti edustavaksi virhetasoksi 2,6 prosenttia ja jäännösvirhetasoksi 0,8 prosenttia ([6]); panee merkille, että Horisontti Eurooppa -puiteohjelman jälkitarkastukset ovat vielä tekemättä, sillä ensimmäiset välimaksut on tarkoitus suorittaa vasta vuonna 2024;

24. panee merkille, että arvioidakseen KDT-yhteisyrityksen operatiivisia kontrolleja, jotka liittyivät maksuihin, tilintarkastustuomioistuin poimi ja tarkasti satunnaisotoksen, joka koostui lopullisille edunsaajille vuonna 2022 suoritetuista Horisontti 2020 -puiteohjelman maksuista ([7]); panee merkille, että tilintarkastustuomioistuin ei havainnut virheitä tai valvontapuutteita otokseen valituissa KDT-yhteisyrityksen edunsaajissa;

25. pitää myönteisenä sitä, että KDT-yhteisyritys kohdisti hankkeisiin seurantaa riskiperusteisesti komission perustason mukaisesti ja teki pieniä ja keskisuuria yrityksiä ja uusia toimijoita koskevia riskinarviointeja; panee kuitenkin merkille, että KDT-yhteisyritys ei ole vielä laatinut sisäisiä suuntaviivoja, joissa prosessit konsolidoitaisiin; panee merkille, että KDT-yhteisyrityksen tapauksessa avustusmaksuja koskevaa virheriskiä lievensi se, että osallistujavaltiot toimittivat alueellaan toimivien edunsaajien osalta perusteellisista ennakkotarkastuksia, jotka koskivat kansallista yhteisrahoitusta varten ilmoitettujen hankekustannusten tukikelpoisuutta;

26. panee tyytyväisenä merkille, että osallistujavaltiot tekivät tiivistä yhteistyötä KDT-yhteisyrityksen kanssa ja ilmoittivat sille havaitsemistaan merkittävistä virheistä ja sääntöjenvastaisuuksista sekä rekisteröidyistä konkursseista oikea-aikaisesti; panee lisäksi merkille, että toisin kuin muissa yhteisyrityksissä, edunsaajien tasolla oli käytössä ennakkorahoitusta koskeva 90 prosentin yläraja ja mahdolliset muutokset konsortion jäsenten budjetoiduissa kuluissa edellyttivät avustussopimuksen muuttamista; panee merkille, että KDT-yhteisyritys valvoi näiden erityiskriteereiden toteutumista Compass-järjestelmän ([8]) ulkopuolella ja hankevastaavat tekivät manuaalisia vakiotarkastuksia Excel-laskentataulukoissa;

27. on tilintarkastustuomioistuimen kanssa samaa mieltä siitä, että KDT-yhteisyrityksen pitäisi lisäksi kehittää sisäiset käytännön ohjeet siitä, miten riskiperusteinen seuranta toteutetaan hankkeiden ja edunsaajien tasolla ja miten henkilöstön pitäisi käyttää Compass-järjestelmän riskinhallinmoduulia;

28. pyytää KDT-yhteisyritystä puuttumaan puutteisiin tehostetun seurantavälineen käytössä;

29. panee merkille, että tilintarkastustuomioistuimen mukaan määritettyihin riskeihin liittyviä erityisiä valvontatoimia ei määritelty tai niiden täytäntöönpanon määräaikaa ei asetettu; panee merkille, että merkintää tehostetusta seurannasta ei uusittu eikä poistettu asetetun määräajan umpeuduttua; panee lisäksi merkille, että henkilöstö ei arvioinut riskitasoa uudelleen valvontatoimien toteuttamisen jälkeen;

30. on tilintarkastustuomioistuimen kanssa samaa mieltä siitä, että KDT-yhteisyrityksen pitäisi varmistaa, että kaikkiin tehostetun seurannan toimiin liittyy erityisiä valvontatoimia, jotka koskevat yksilöityjä riskejä, ja että tehostetun seurannan toimien tilanne tarkistetaan ennalta asetettuna määräaikana;

([6]) KDT-yhteisyrityksen konsolidoitu vuotuinen toimintakertomus 2022, luku 4.1.1.1.

([7]) Tuensaajilla testattujen avustusten maksutapahtumien osalta määrällisten virheiden raportointikynnys on 1 prosentti tarkastetuista kustannuksista.

([8]) Komission sähköinen avustusjärjestelmä.

Aiempina vuosina esitettyjen huomautusten seuranta

31. panee merkille, että KDT-yhteisyritysten erityisvuosikertomuksissa esitetyt huomautukset ovat itse asiassa tilintarkastustuomioistuimen suosituksia, joita ei ole ajoitettu; panee merkille, että tilintarkastustuomioistuin seuraa vuosittain näitä huomautuksia arvioimalla niiden tilaksi joko ”käsittely kesken” tai ”käsittely päätetty”;

32. panee merkille, että tilintarkastustuomioistuin esitti vuonna 2021 kolme huomautusta, joista kahden käsittely on päätetty; vielä käsiteltävänä oleva huomautus liittyy tarpeeseen palkata lisää henkilöstöä, jotta voidaan päästä suunniteltuun 50:een henkilöstösääntöjen alaisen työntekijän määrään vuoteen 2025 mennessä, koska KDT-yhteisyritys toteuttaa vuosien 2021–2027 monivuotisessa rahoituskehyksessä noin 10,9 miljardin euron arvosta hankkeita.